

Analiza wyników badań na temat percepcji zagrożeń o charakterze terrorystycznym wśród uczestników EU PSA

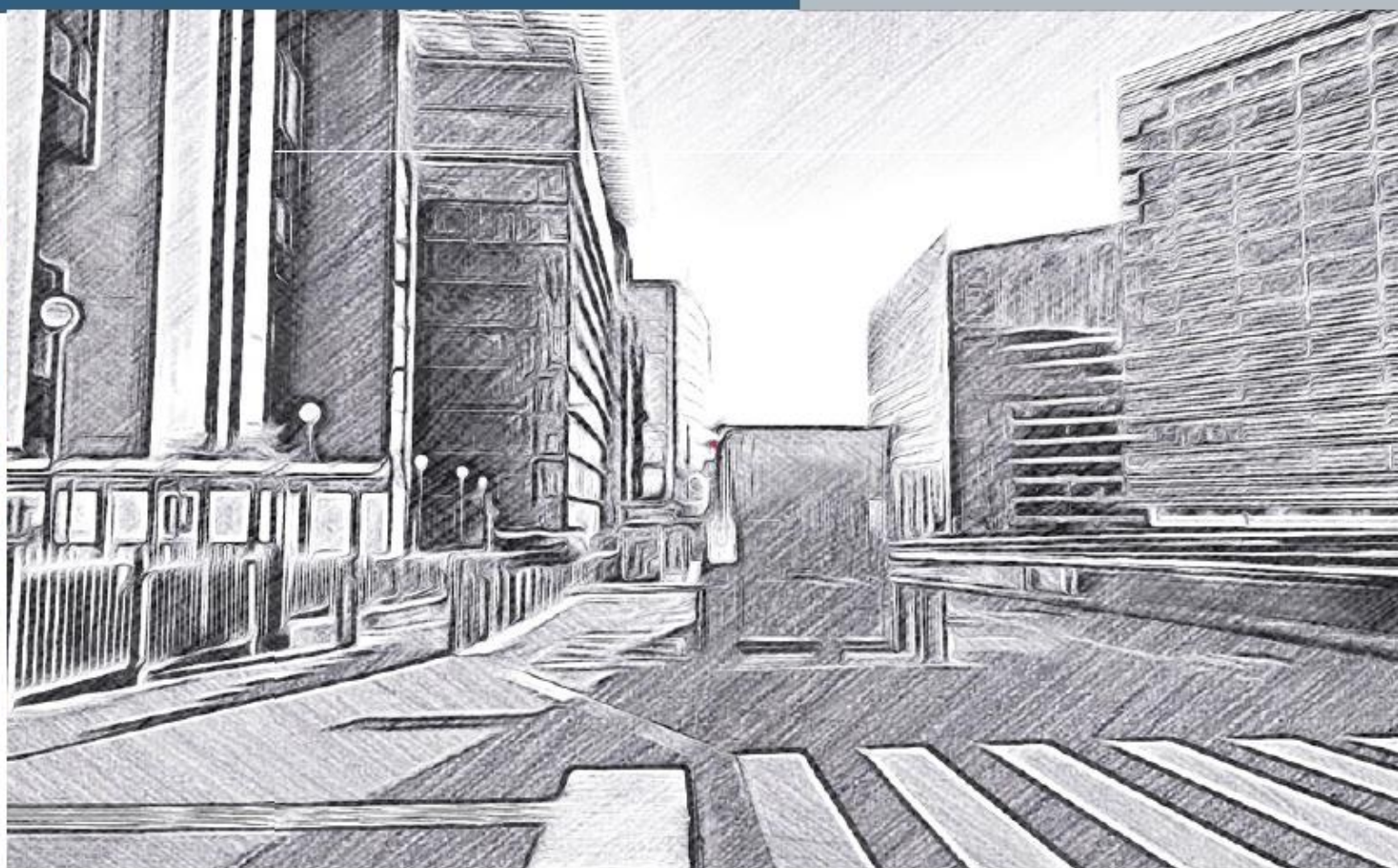
dr Karolina Wojtasik

Polskie
Towarzystwo
Bezpieczeństwa
Narodowego

ANALIZY PTBN
nr 1 (2023)

ISBN 978-83-962605-4-3

© Copyright by Polskie Towarzystwo Bezpieczeństwa Narodowego

Analizy PTBN, Nr 1 (2023): „Wyniki badania na temat percepcji zagrożeń o charakterze terrorystycznym wśród uczestników EU PSA” zostały opracowane przez dr Karolinę Wojtasik.

Treść Analizy PTBN zawiera wyłącznie prywatne poglądy autorki i nie mogą być one utożsamiane z instytucją, w której autorka jest zatrudniona.

Analizy PTBN, Nr 1 (2023): „Wyniki badania na temat percepcji zagrożeń o charakterze terrorystycznym wśród uczestników EU PSA” zostały zamknięte 1 maja 2023 r.

Wersja online jest jego wersją pierwotną, dostępną na stronie www.PTBN.online

Polskie Towarzystwo Bezpieczeństwa Narodowego

(KRS 0000583118)

ul. Odkryta 38A/8, 03-140 Warszawa

e-mail: zarzad@ptbn.online

www.PTBN.onLine

<https://www.facebook.com/polskie.towarzystwo.bezpieczenstwa.narodowego/>

<https://twitter.com/PTBNonLine>

ISBN 978-83-962605-4-3

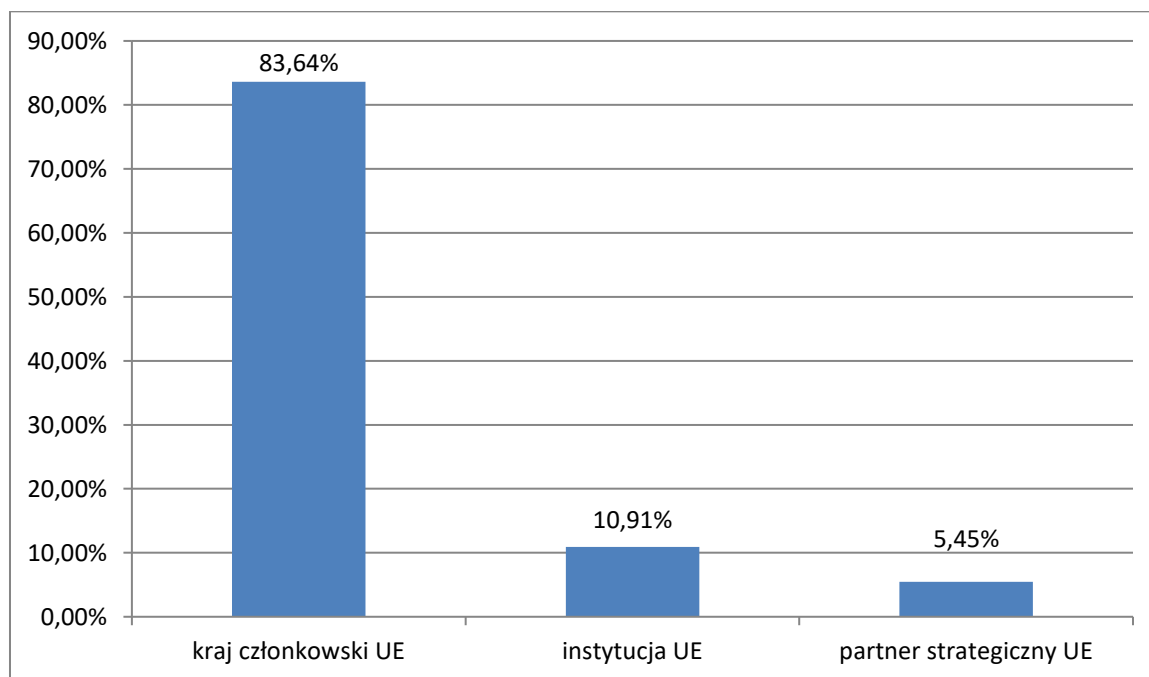

WYNIKI BADANIA NA TEMAT PERCEPCJI ZAGROŻEŃ O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM WŚRÓD UCZESTNIKÓW EU PSA¹

dr Karolina Wojtasik

Badanie zostało wykonane anonimowo w Brukseli w dniu 24 stycznia 2023 r., na podstawie zestandaryzowanego kwestionariusza ankiety¹ na próbie 55 osób²: członków EU PSA³ oraz przedstawicieli wspierających tę inicjatywę w instytucjach UE oraz z udziałem partnerów strategicznych projektu PSA z USA. Respondenci reprezentowali: EU PSA (83,64%), instytucje UE wspierające ww. inicjatywę (10,91%) oraz partnera strategicznego projektu EU PSA – Stany Zjednoczone (5,45%). Struktura przedstawicieli krajów członkowskich UE zaangażowanych w EU PSA wg poszczególnych części UE przedstawiała się następująco: Europa Południowa 27,27%, Europa Zachodnia 23,64%, Europa Wschodnia 20,00%, zaś Europa Północna 18,18%.

Wykres nr 1. Afiliacja respondenta

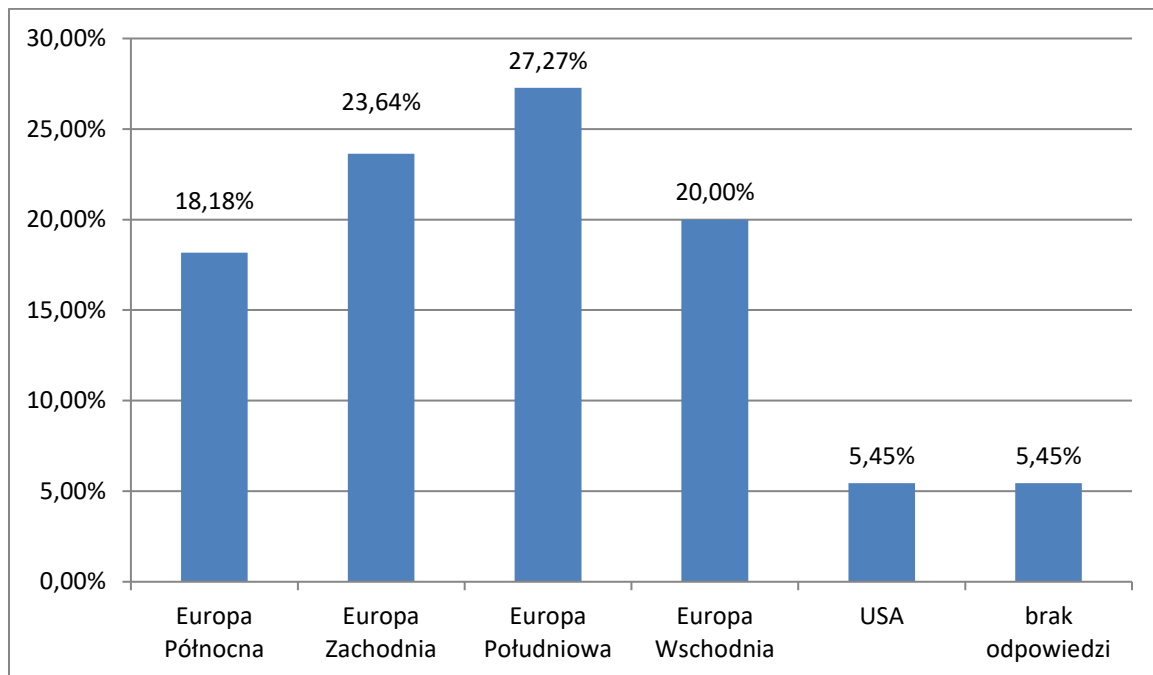

¹ Załącznik: wzór kwestionariusza ankiety badawczej.

² Co stanowi około 50% liczebności grupy.

³ EU Protective Security Advisors (EU PSA) to inicjatywa DG HOME Komisji Europejskiej znajdująca się w Antyterrorystycznej Agencji UE z 2020 r. Więcej w: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/eu-protective-security-advisors-eu-psa_en

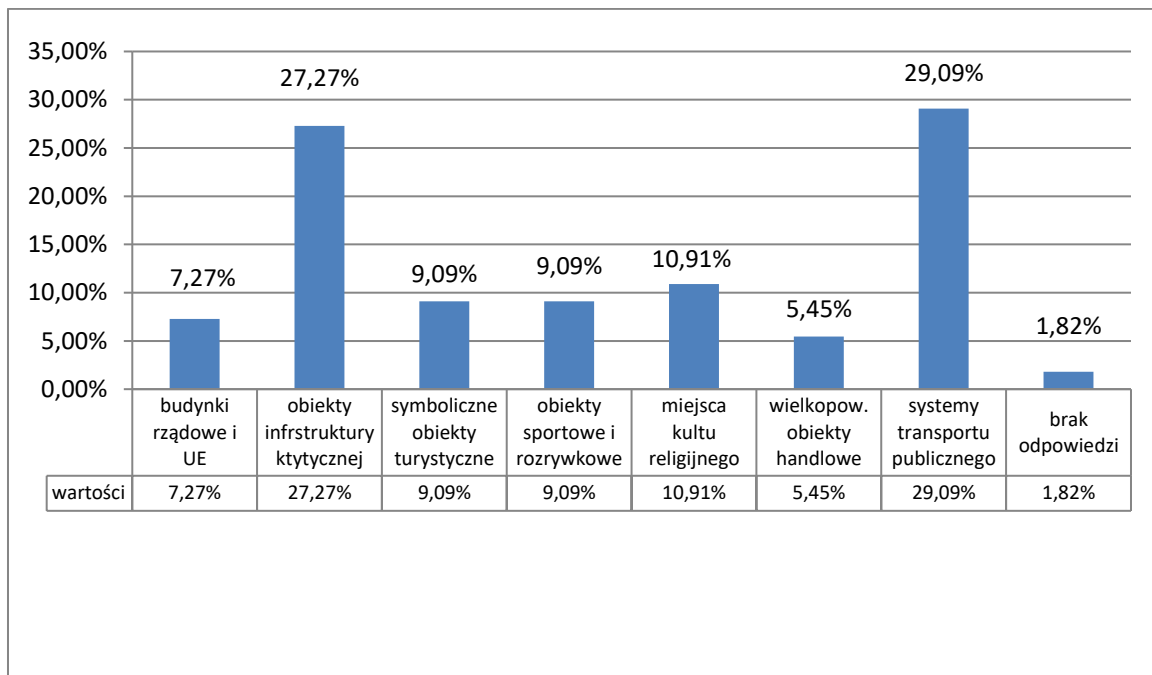
Wykres nr 2. Region świata reprezentowany przez respondenta

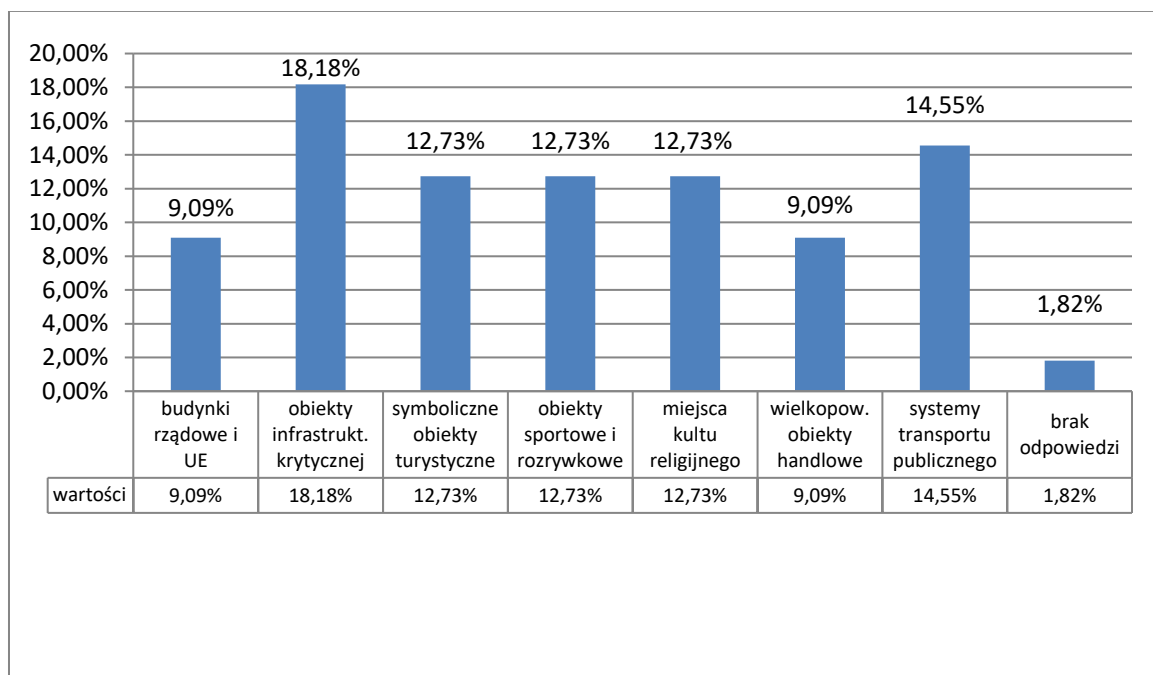
Pierwsze pytanie ankietowe brzmiało: *Jakimi obiektami interesują się dziś terroryści planujący swoją aktywność na terenie Unii Europejskiej?* Respondenci mieli do wyboru następujące opcje: budynki urzędów państwowych i instytucji unijnych, obiekty infrastruktury krytycznej, bazy wojskowe, symboliczne obiekty turystyczne, obiekty sportowe i rozrywkowe, miejsca kultu religijnego, wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, system transportu publicznego, system transportu towarów handlowych oraz inne. W ramach pytania należało wybrać trzy typy obiektów i uszeregować od tych budzących największe zainteresowanie terrorystów po najmniejsze (wartościowanie od 1 do 3; gdzie 1 oznacza najwyższy poziom, 3 - najniższy).

Na pierwszym miejscu respondenci wskazywali systemy transportu publicznego (29,09%), infrastrukturę krytyczną (27,27%) oraz miejsca kultu religijnego (10,91%). Pozostałe wybory respondentów obrazują wykresy. Po zsumowaniu ilości wszystkich wskazań, na dany typ obiektu jako potencjalne cele ataku terrorystycznego na terenie UE najczęściej wybierano infrastrukturę krytyczną (63,63% wszystkich odpowiedzi), systemy transportu publicznego (60%) oraz symboliczne obiekty turystyczne (34,55%).

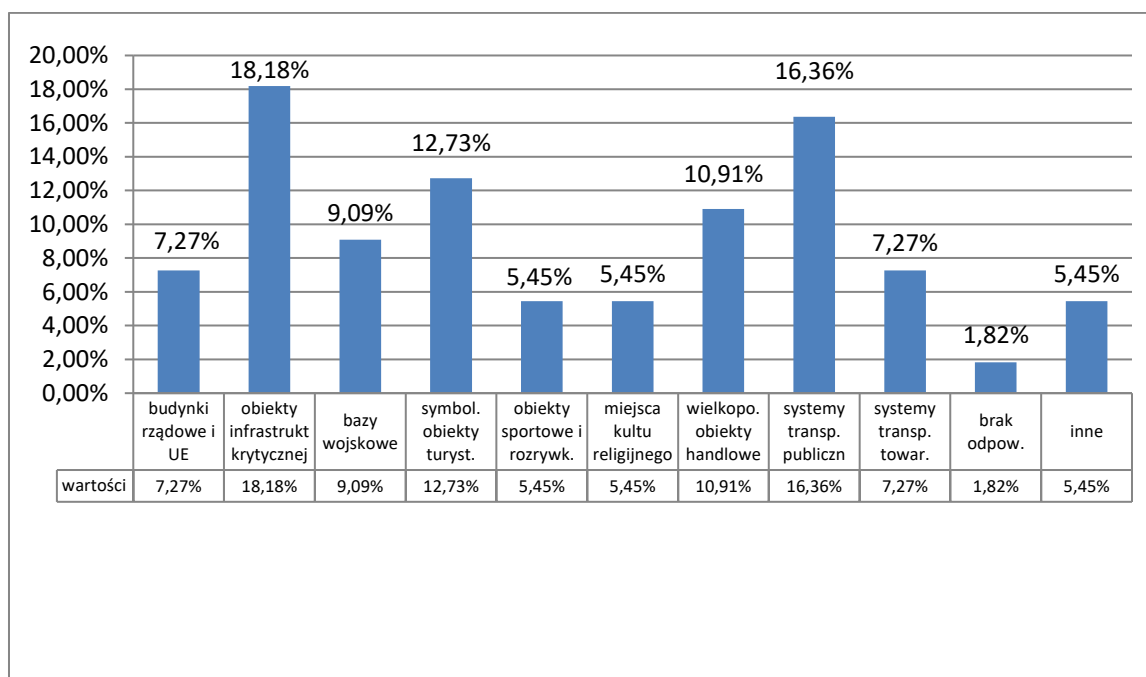
Wykres nr 3. Potencjalne cele ataku terrorystycznego w UE – 1 miejsce

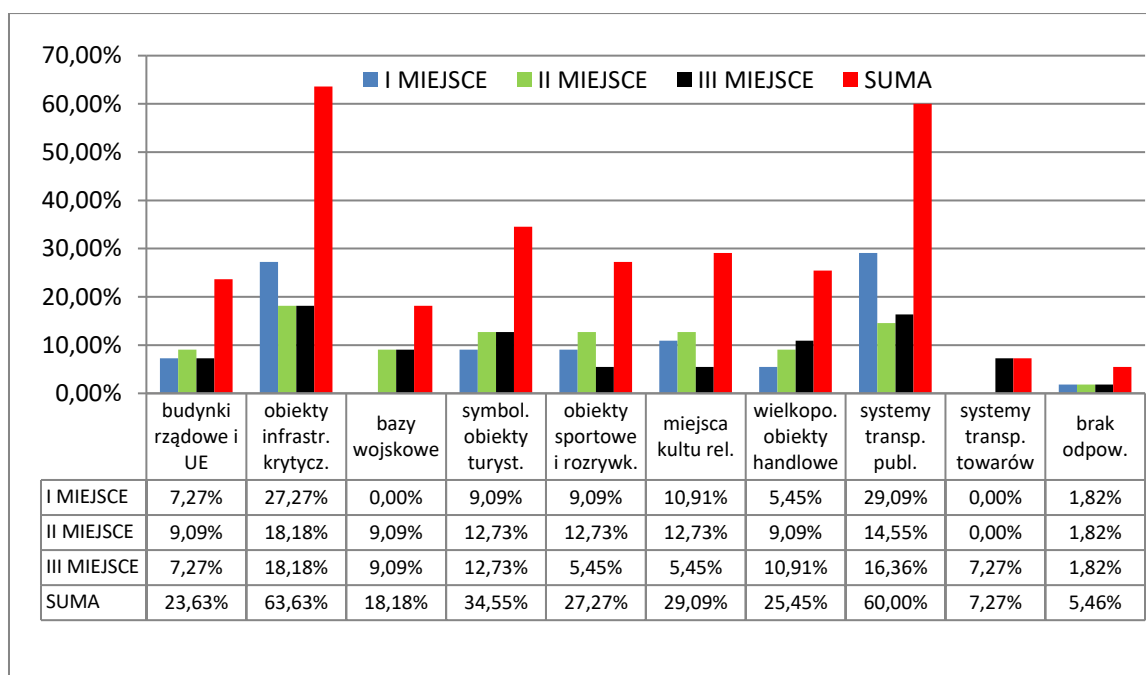
Wykres nr 4. Potencjalne cele ataku terrorystycznego w UE – 2 miejsce

Wykres nr 5. Potencjalne cele ataku terrorystycznego w UE – 3 miejsce

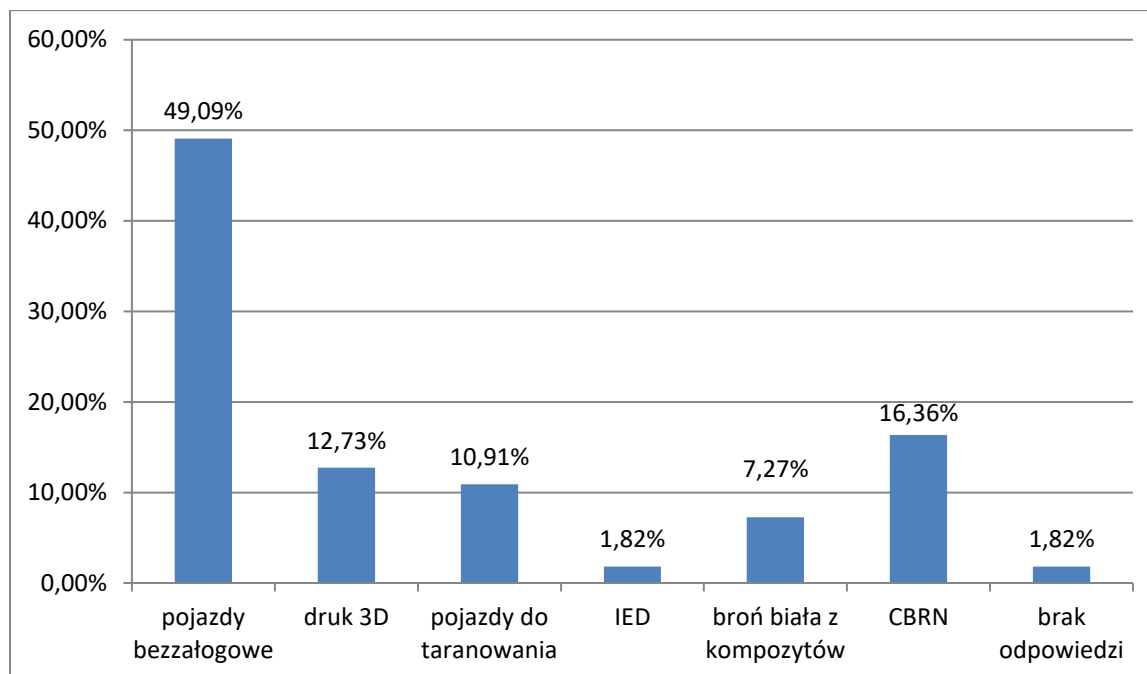
Wykres nr 6. Potencjalne cele ataku terrorystycznego w UE – podsumowanie

Pytanie nr 2 brzmiało: *Jakie narzędzia są dziś największym wyzwaniem dla służb, organów i instytucji mających zapewniać bezpieczeństwo fizyczne osób i obiektów mogących być celem ataków terrorystycznych?* To było pytanie jednokrotnego wyboru, a respondenci wybierali spośród następujących kategorii: pojazdy bezzałogowe (powietrzne, lądowe, wodne), druk 3D, pojazdy wykorzystywane do taranowania celu ataku, improwizowane urządzenia wybuchowe (IED), broń biała wykonana z kompozytów, środki CBRN, środki zapalające.

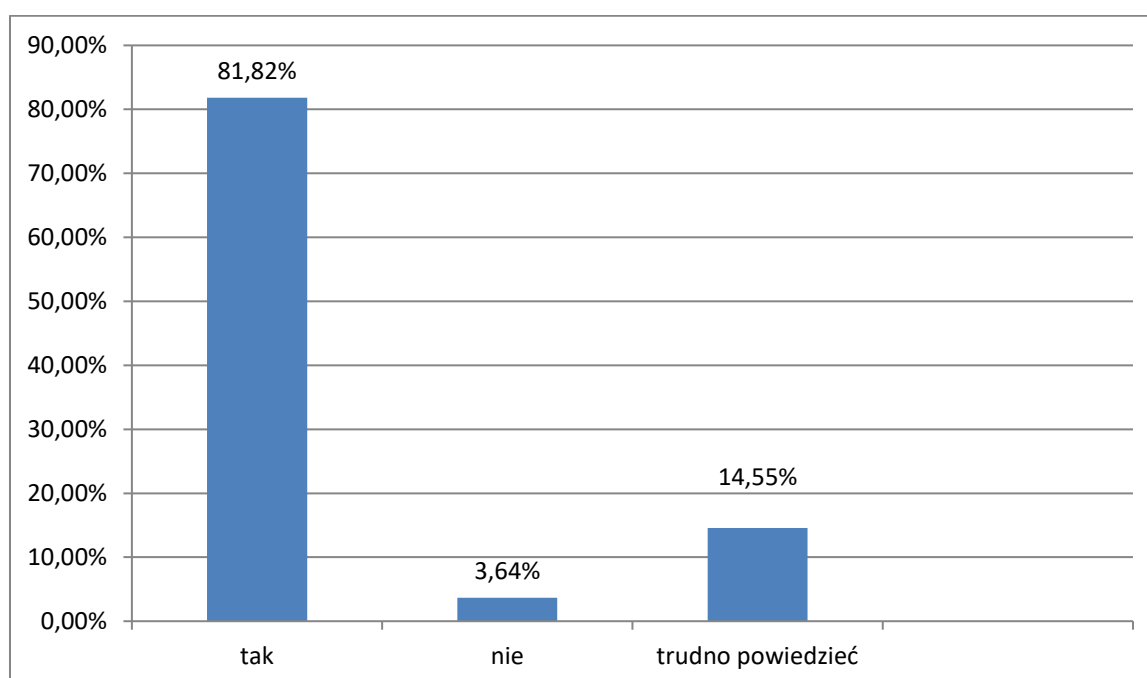
Na pierwszym miejscu znalazły się pojazdy bezzałogowe (powietrzne, lądowe, wodne), co stanowiło blisko połowę wszystkich odpowiedzi (49,09%), na drugim miejscu CBRN (16,36%) oraz jako trzecie najpopularniejsze wskazanie druk 3D (12,73%).

Wykres nr 7. Narzędzia – wyzwania dla służb

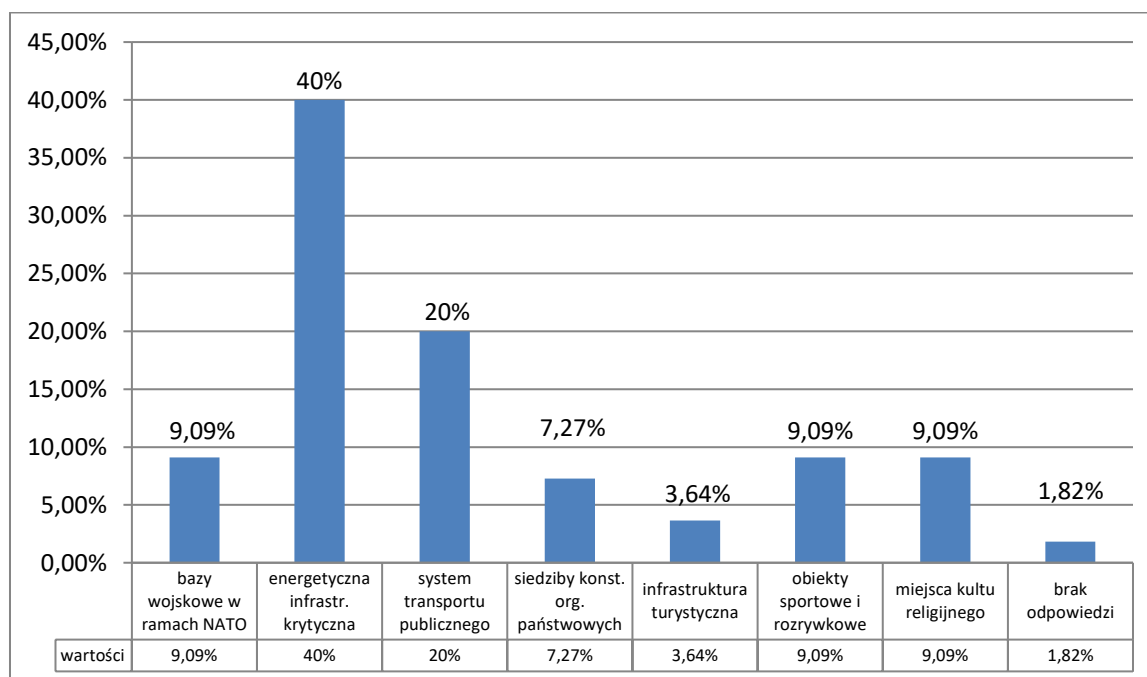
Pytanie nr 3 brzmiało: *Czy należy spodziewać się - w perspektywie 3-letniej - wykorzystania aktywności terrorystycznej w ramach działań hybrydowych podejmowanych na terytorium UE przez obce państwo?* Respondenci mogli wybrać tylko jedną odpowiedź. 81,82% respondentów odpowiedziało twierdząco, 14,55% nie było w stanie zająć konkretnego stanowiska i tylko 3,64% udzieliło odpowiedzi negatywnej.

Wykres nr 8. Terroryzm jako narzędzie w ramach działań hybrydowych w UE

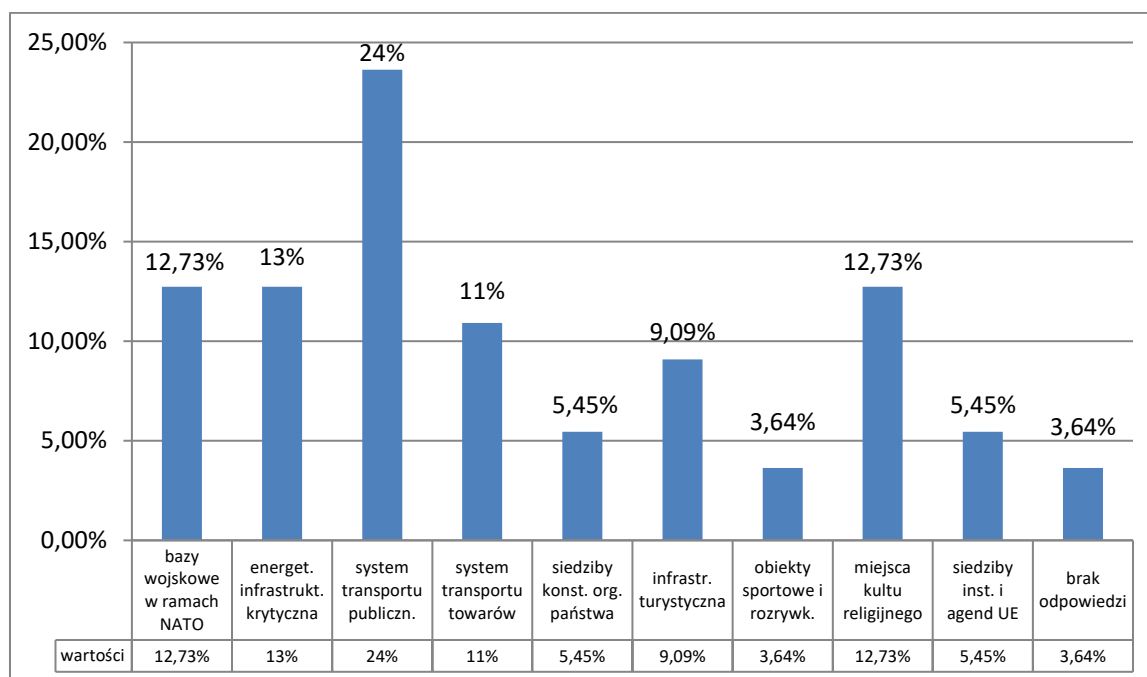

Kolejne pytanie kwestionariuszowe miało na celu wskazanie *obiektów, które - w perspektywie 3-letniej - będą na terenie UE charakteryzować się najwyższym poziomem zagrożenia atakiem terrorystycznym*. W ramach pytania należało wybrać obiekty i uszeregować od tych budzących największe zainteresowanie terrorystów po najmniejsze (wartościowanie od 1 do 3; gdzie 1 oznacza najwyższy poziom, 3 - najniższy). Respondenci wybierali spośród następujących kategorii: bazy wojskowe wykorzystywane w ramach NATO, obiekty energetycznej infrastruktury krytycznej, system transportu publicznego, system transportu towarów handlowych, siedziby konstytucyjnych organów państwowych, infrastruktura turystyczna, obiekty sportowe i rozrywkowe, miejsca kultu religijnego, siedziby instytucji i agend UE. W ramach pierwszego wyboru, czyli obiektów najbardziej narażonych na atak terrorystyczny, respondenci wskazali przede wszystkim obiekty IK z systemu energetycznego (40%) i system transportu publicznego (20%), w dalszych wskazaniach pojawiły się bazy wojskowe wykorzystywane w ramach NATO, obiekty sportowe i rozrywkowe oraz miejsca kultu religijnego – wszystkie z 9,09% odpowiedzi. Po zsumowaniu wskazań respondenci najczęściej wskazywali: infrastrukturę krytyczną z sektora energetycznego (70,91%), system transportu publicznego (58,19%) oraz siedziby konstytucyjnych organów państwowych i miejsca kultu religijnego (po 27,22%).

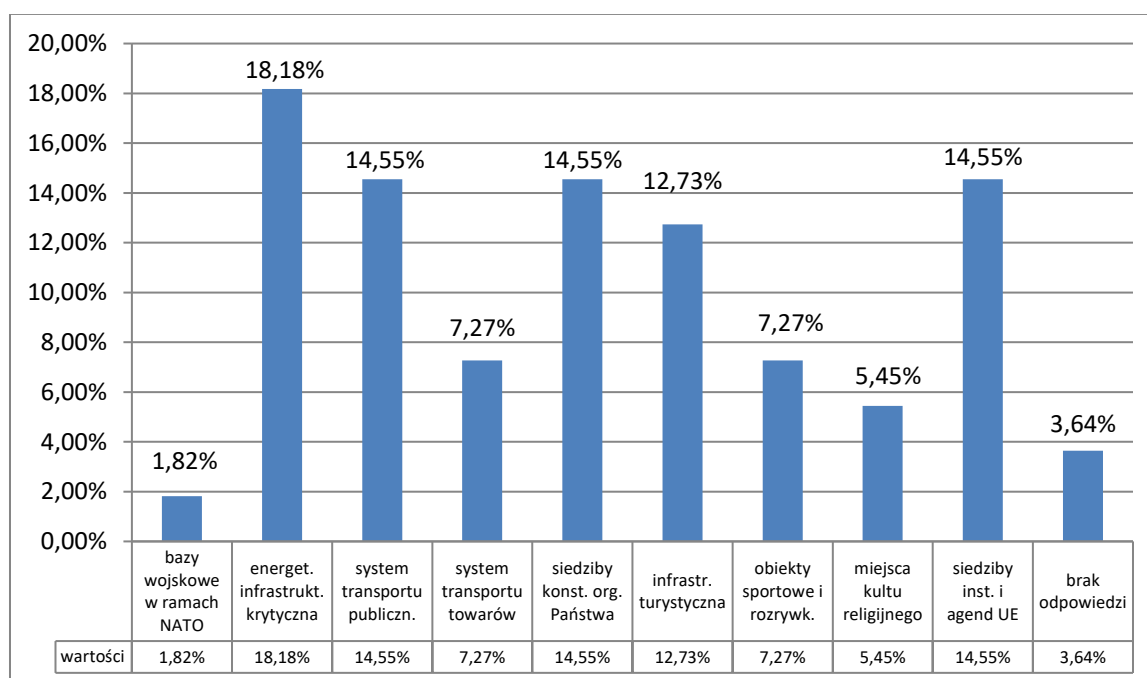
Wykres 9. Obiekty – najwyższy poziom zagrożenia terrorystycznego – 1 miejsce

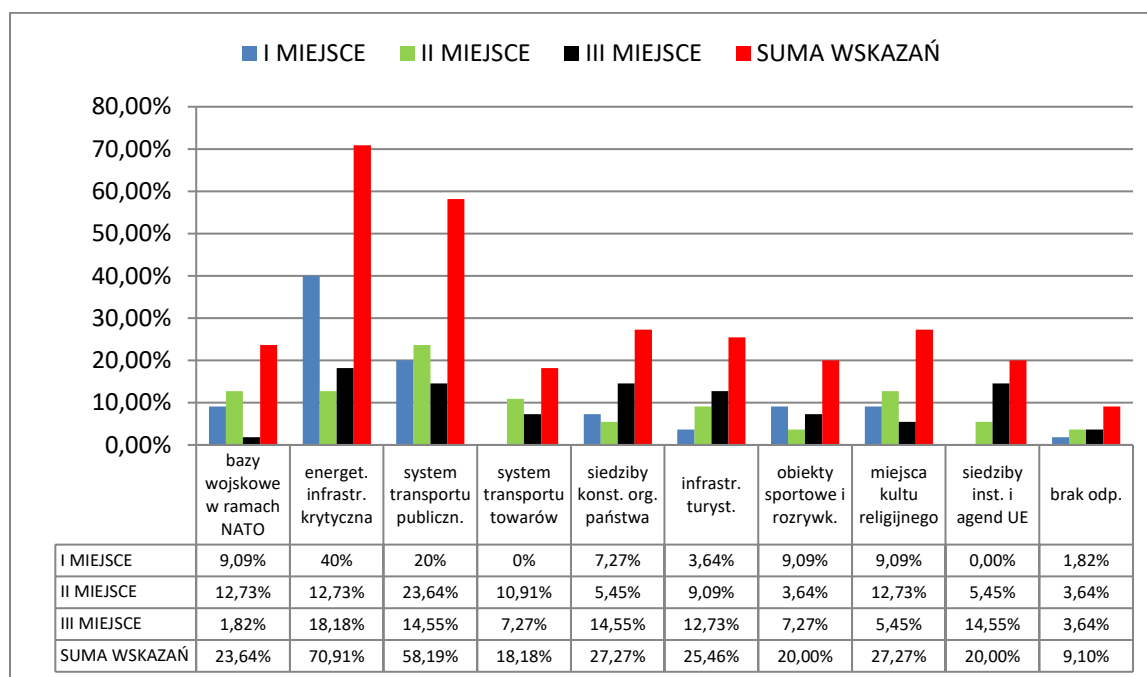
Wykres 10. Obiekty – najwyższy poziom zagrożenia terrorystycznego – 2 miejsce

Wykres 11. Obiekty – najwyższy poziom zagrożenia terrorystycznego – 3 miejsce

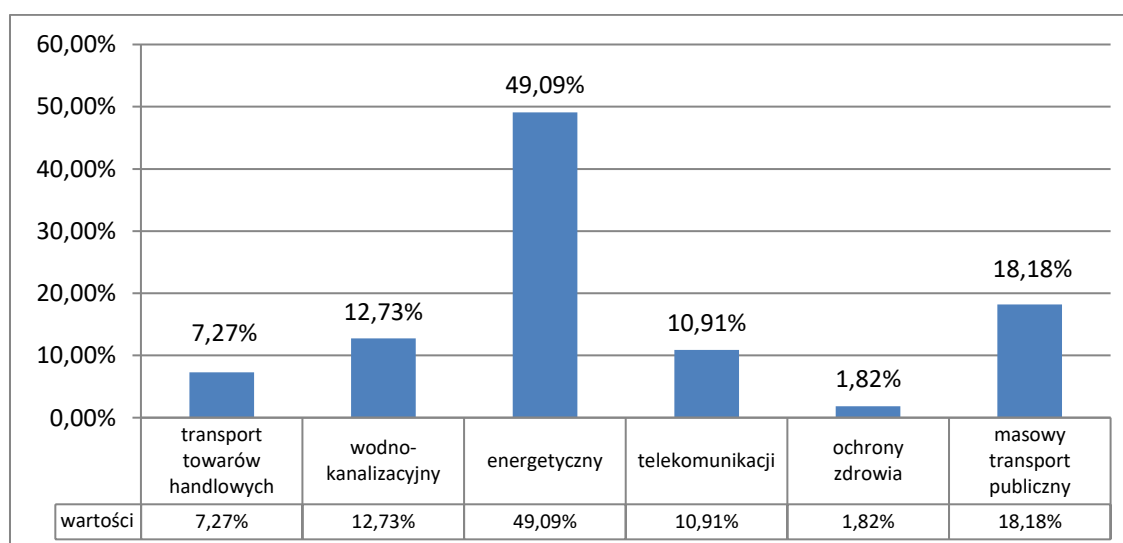

Wykres 12. Obiekty – najwyższy poziom zagrożenia terrorystycznego – porównanie

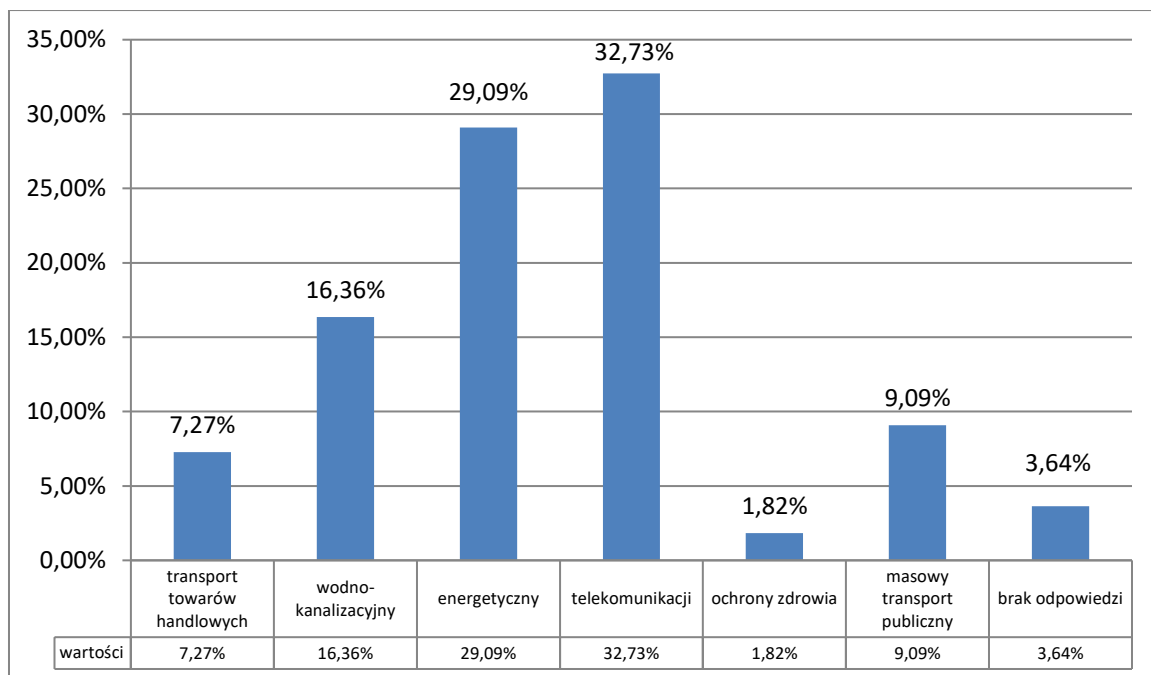

Kolejna część kwestionariusza miała na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie: *Które systemy infrastruktury krytycznej - w perspektywie 3-letniej - powinny być traktowane priorytetowo w kwestii budowy ich odporności na zagrożenia hybrydowe?* W ramach pytania należało wybrać trzy typy obiektów i uszeregować od tych mających największy priorytet po najmniejszy (wartościowanie od 1 do 3; gdzie 1 oznacza najwyższy priorytet, 3 - najniższy). Blisko połowa respondentów (49,09%) na pierwszym miejscu wskazywała system energetyczny, następnie: transport publiczny wskazało 18,18% respondentów, a system wodno-kanalizacyjny 12,73%. Po zsumowaniu wszystkich wskazań za priorytetowe systemy w budowaniu odporności na zagrożenia hybrydowe uznano: system energetyczny (92,73% wszystkich wskazań), system telekomunikacyjny (58,19%) i system wodno-kanalizacyjny (50,91%). Wskazania respondentów obrazują poniższe wykresy.

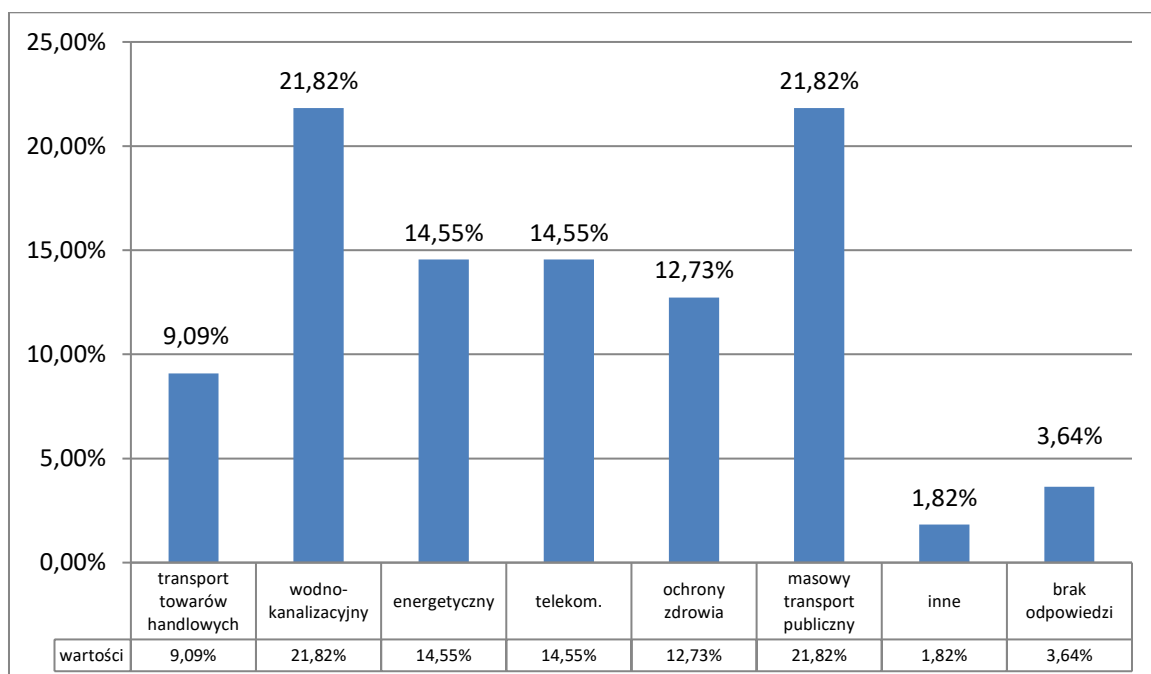
Wykres 13. Priorytetowe systemy IK w budowaniu odporności na zagrożenia hybrydowe – 1 miejsce

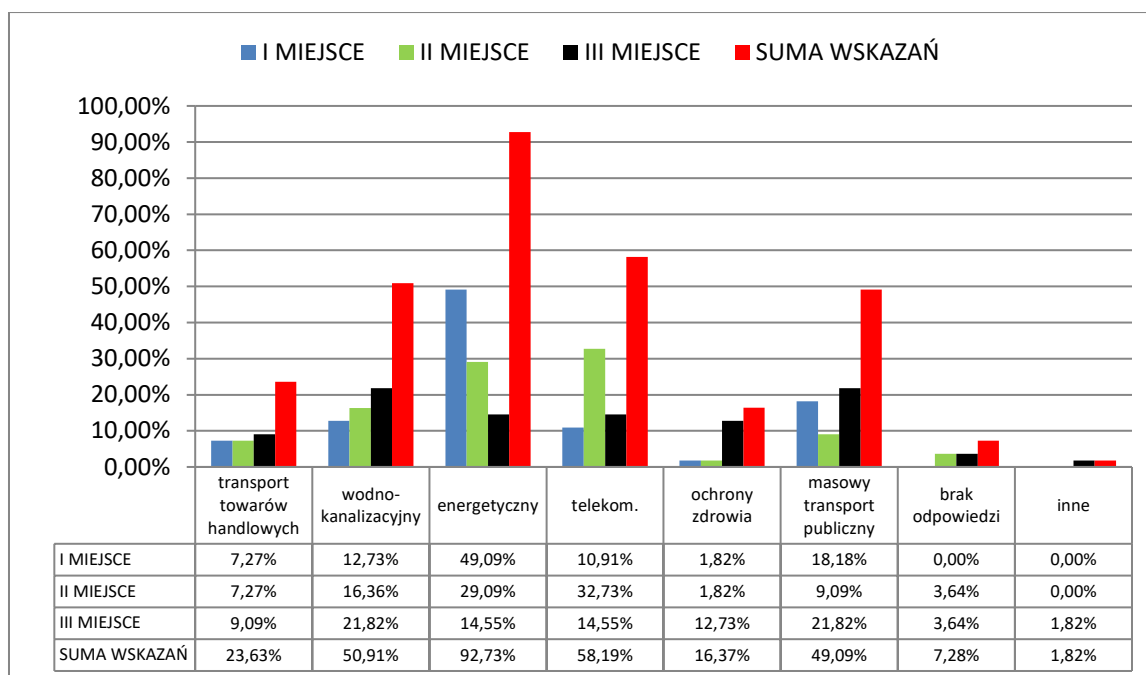
Wykres 14. Priorytetowe systemy IK w budowaniu odporności na zagrożenia hybrydowe – 2 miejsce

Wykres 15. Priorytetowe systemy IK w budowaniu odporności na zagrożenia hybrydowe – 3 miejsce

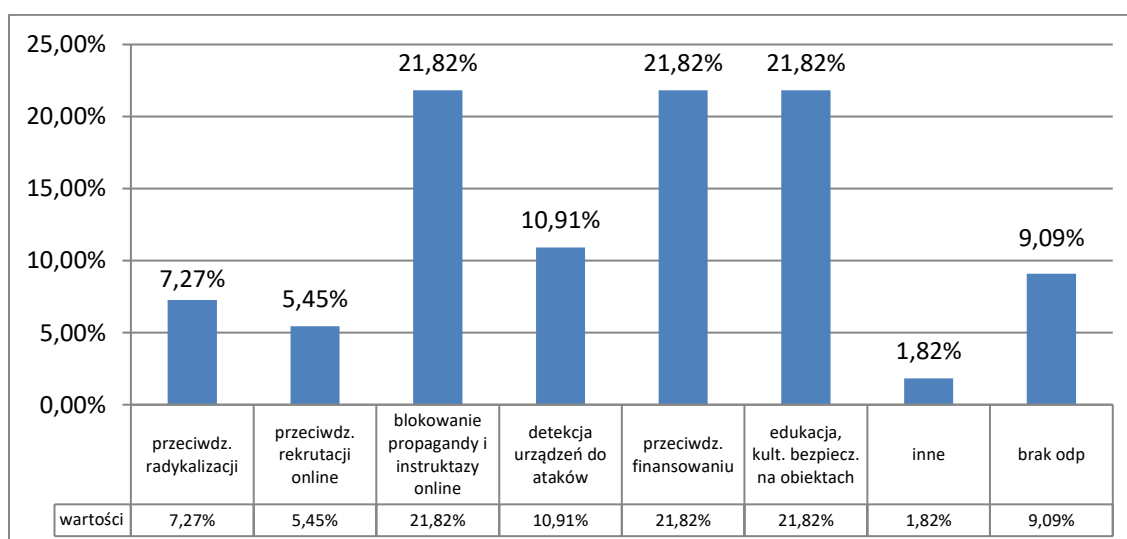

Wykres 16. Priorytetowe systemy IK w budowaniu odporności na zagrożenia hybrydowe – porównanie

Pytanie nr 6 brzmiało: *Który z obszarów przeciwdziałania aktywności o charakterze terrorystycznym wymaga dziś traktowania priorytetowego przez UE?* W kafeterii pytania znalazły się następujące odpowiedzi: przeciwdziałanie radykalizacji prowadzącej do aktywności o charakterze terrorystycznym, przeciwdziałanie rekrutacji on-line prowadzącej do aktywności o charakterze terrorystycznym, wykrywanie i blokowanie propagandy terrorystycznej oraz materiałów instruktażowych publikowanych on-line, technologie detekcji urządzeń wykorzystywanych do przeprowadzania ataków terrorystycznych, przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu, inicjatywy edukacyjne z zakresu budowania kultury bezpieczeństwa obiektów podatnych na ataki terrorystyczne. Respondenci wybierali jedną odpowiedź. W przypadku tego pytania zdania respondentów były podzielone, co pokazuje poniższy wykres.

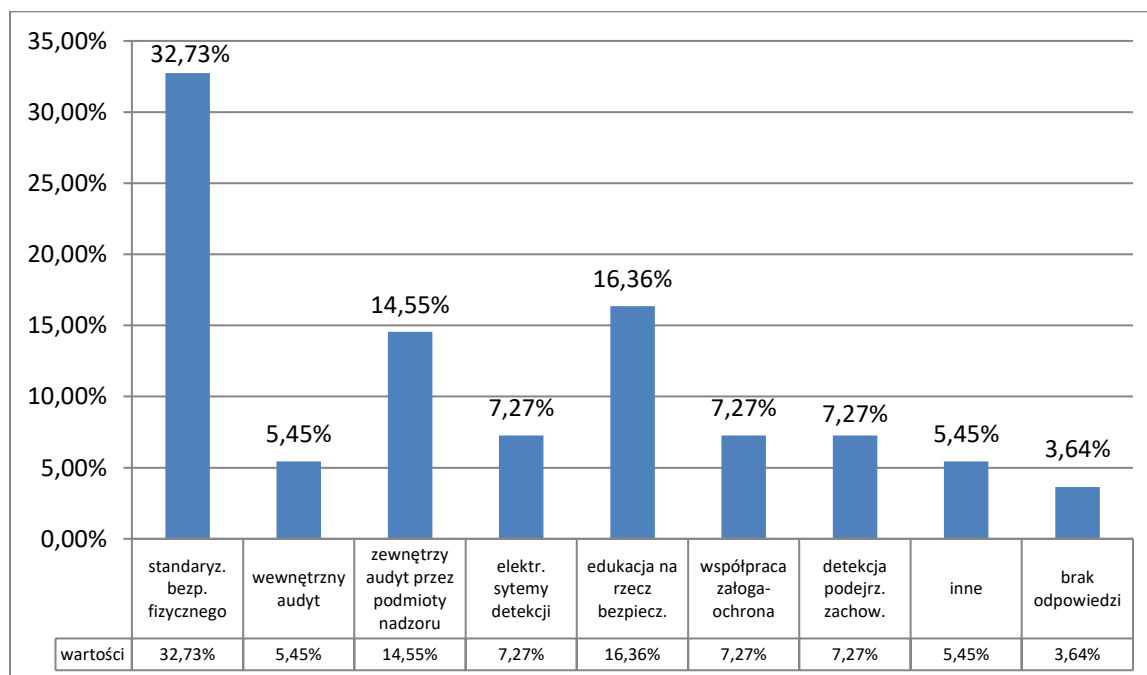
Wykres 17 Priorytety w przeciwdziałaniu terroryzmowi

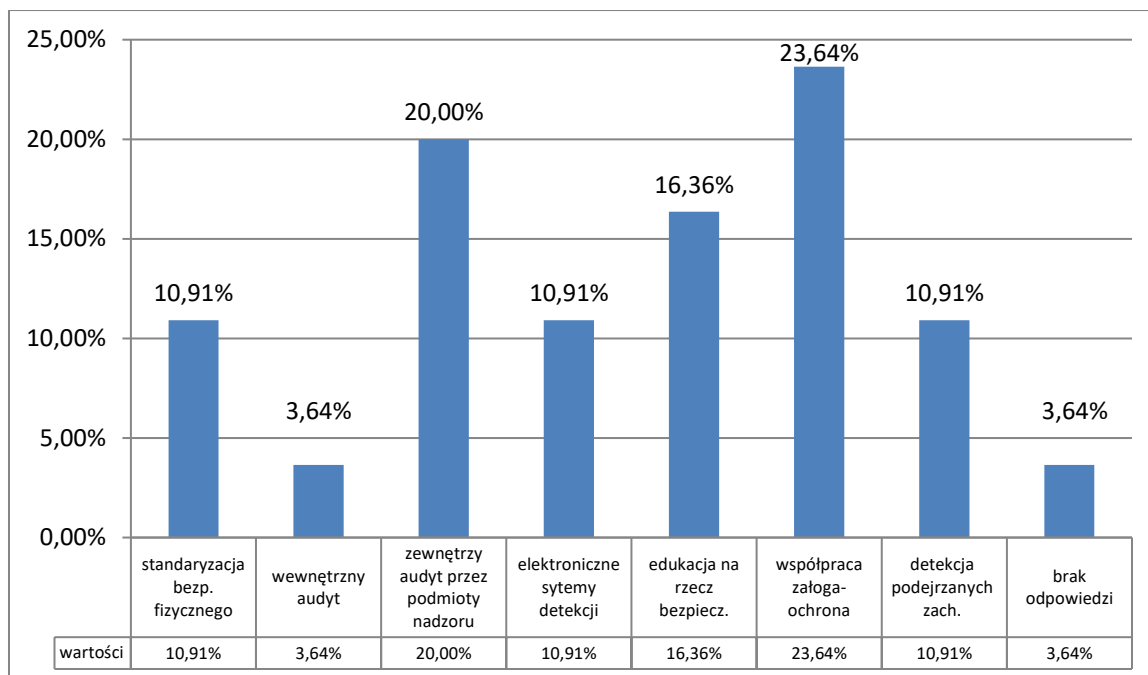
Pytanie nr 7 brzmiało: *Jakiego rodzaju przedsięwzięcia zwiększają poziom odporności na zamachy terrorystyczne w obiektach chronionych?* Wśród możliwych do wyboru opcji działań znalazły się: standaryzacja bezpieczeństwa fizycznego, zadania realizowane przez audytorów bezpieczeństwa wewnętrznego, stosowanie testów kontroli bezpieczeństwa przez zewnętrzne podmioty nadzoru (takie jak: instytucje unijne, państwowe organy kontrolne), rozwój inteligentnych elektronicznych systemów detekcji incydentów zagrażających bezpieczeństwu, rozwój inicjatyw profilaktyki antyterrorystycznej w ramach kultury bezpieczeństwa obiektu (edukacja na rzecz bezpieczeństwa), zintensyfikowanie współpracy pomiędzy podmiotami zajmującymi się procesami technologicznymi prowadzonymi w obiektach chronionych z osobami lub podmiotami zajmującymi się ich bezpieczeństwem oraz detekcja podejrzanych zachowań realizowana przez przeszkolony personel ochrony. W ramach pytania należało wybrać trzy typy przedsięwzięć i uszeregować od tych najbardziej priorytetowych po najmniej priorytetowe (wartościowanie od 1 do 3; gdzie 1 oznacza najwyższy poziom, 3 - najniższy). Na pierwszym miejscu 32,73% respondentów wskazało standaryzację bezpieczeństwa fizycznego, 16,36% wybrało rozwój inicjatyw profilaktyki antyterrorystycznej w ramach kultury bezpieczeństwa obiektu (edukacja na rzecz bezpieczeństwa), a 14,55% stosowanie testów kontroli bezpieczeństwa przez zewnętrzne podmioty nadzoru (takie jak: instytucje unijne, państwowe organy kontrolne). Po zsumowaniu wyników otrzymano dokładnie te same wskazania: standaryzacja bezpieczeństwa fizycznego (52,72%), rozwój inicjatyw profilaktyki antyterrorystycznej w ramach kultury bezpieczeństwa obiektu (54,54%) oraz stosowanie testów kontroli bezpieczeństwa przez zewnętrzne podmioty nadzoru (47,28%).

Wskazania respondentów obrazują poniższe wykresy:

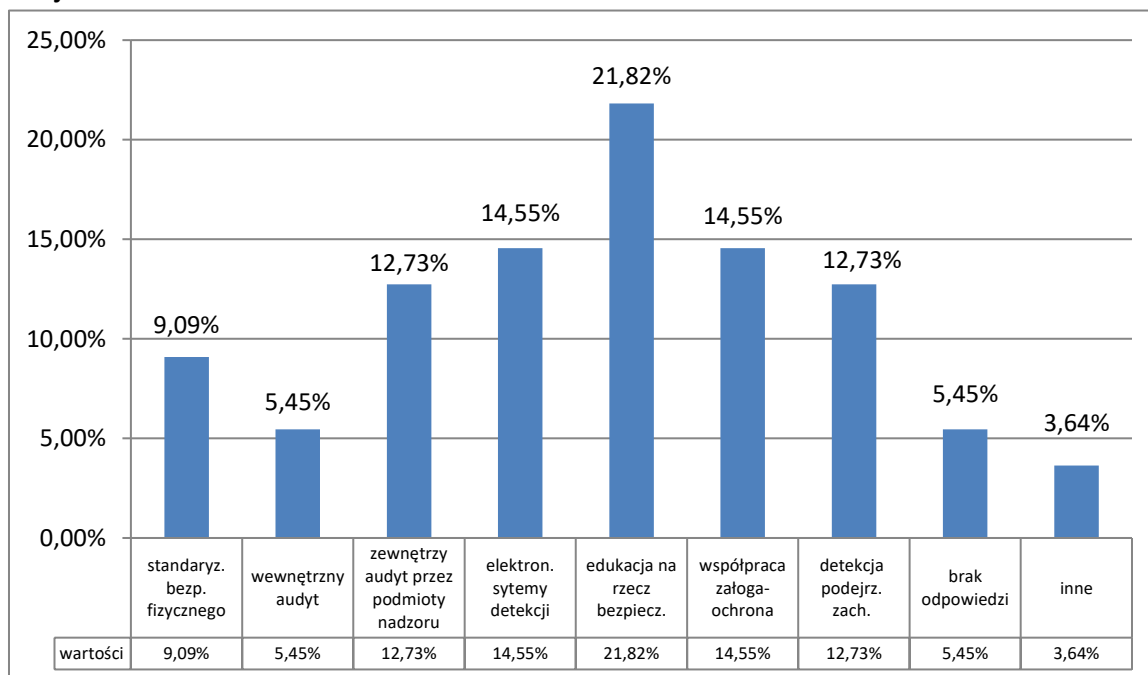
Wykres 18. Przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie odporności obiektów chronionych – 1 miejsce

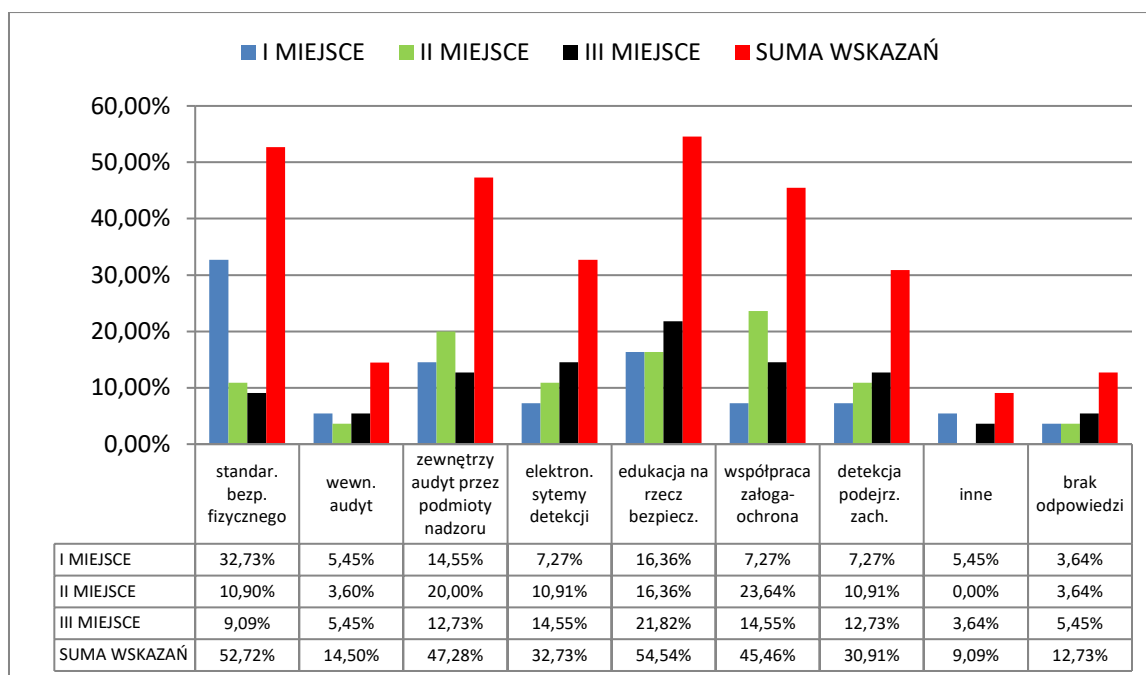
Wykres 19. Przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie odporności obiektów chronionych – 2 miejsce

Wykres 20. Przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie odporności obiektów chronionych – 3 miejsce

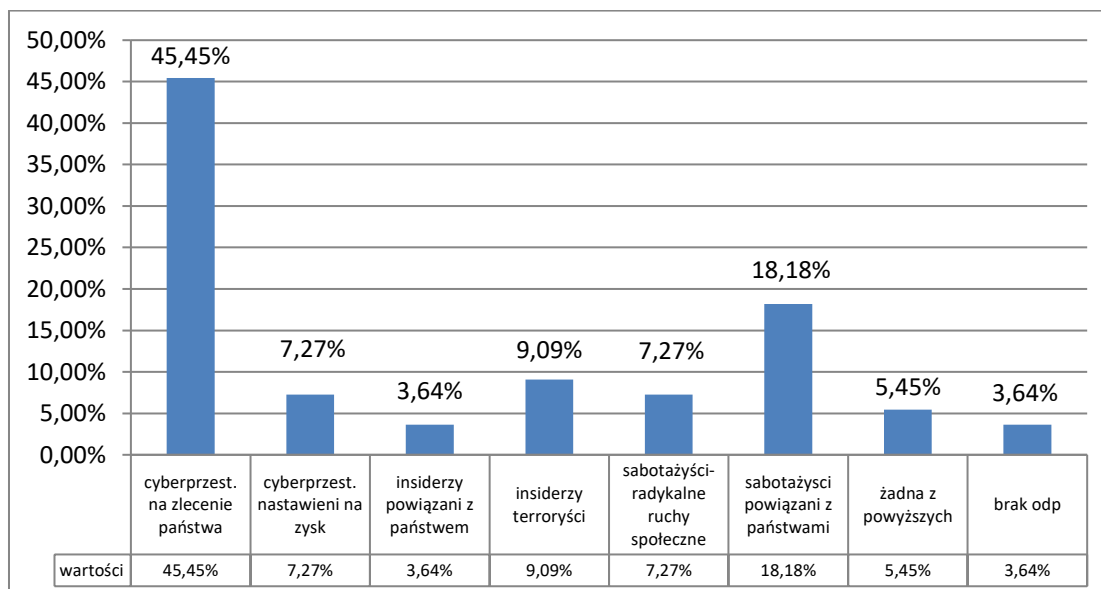
Wykres 21. Przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie odporności obiektów chronionych – podsumowanie

Ostatnie pytanie ankietowe dotyczyło *sprawców ataków na IK*. Respondenci mieli do wyboru następujące opcje: cyberprzestępcy powiązani z aktorem państwowym, cyberprzestępcy, których motywuje tylko chęć zysku finansowego, działalność tzw. insiderów powiązanych z aktorem państwowym, działalność tzw. insiderów powiązanych z aktywnością o charakterze terrorystycznym, sabotażyści powiązani z aktywnością radykalnych ruchów społecznych, sabotażyści powiązani z aktorem państwowym, żadna z powyższych. Respondenci wybierali jedną odpowiedź.

Dominującym wyborem respondentów (45,45%) byli cyberprzestępcy powiązani z aktorem państwowym.

Wykres 22. Sprawcy ataków na obiekty IK

Podsumowanie:

Eksperti ds. zagrożeń terrorystycznych zaangażowani w EU PSA lub wspierający te inicjatywę Komisji Europejskiej jako najbardziej potencjalne cele ataku terrorystycznego na terenie UE wskazywali infrastrukturę krytyczną (63,63% wszystkich odpowiedzi), systemy transportu publicznego (60%) oraz symboliczne obiekty turystyczne (34,55%).

Jeśli chodzi o narzędzia, które dziś stanowią największe wyzwanie dla służb, organów i instytucji mających zapewniać bezpieczeństwo fizyczne osób i obiektów mogących być celem ataków terrorystycznych w UE, respondenci wskazywali pojazdy bezzałogowe - powietrzne, lądowe, wodne - 49,09% odpowiedzi.

Ponad 80% respondentów uważa, że w perspektywie 3-letniej działalność terrorystyczna będzie wykorzystywana w ramach scenariuszy zagrożeń hybrydowych podejmowanych na terytorium UE przez obce państwo.

Jeśli chodzi o typy obiektów, które w perspektywie 3-letniej będą na terenie UE charakteryzować się najwyższym poziomem zagrożenia atakiem terrorystycznym, respondenci najczęściej wskazywali: infrastrukturę krytyczną z sektora energetycznego (suma wszystkich wskazań: 70,91%), system transportu publicznego (58,19%) oraz siedziby konstytucyjnych organów państwowych i miejsca kultu religijnego (po 27,22%).

Respondenci wskazali, że systemem IK, który w perspektywie 3-letniej powinien być traktowany priorytetowo w kwestii budowy odporności na zagrożenia hybrydowe to system energetyczny.

W przypadku pytania o obszar przeciwdziałania aktywności o charakterze terrorystycznym, który wymaga dziś priorytetowego traktowania przez UE, zdania ekspertów były podzielone; trzy kategorie: wykrywanie i blokowanie propagandy terrorystycznej oraz materiałów instruktażowych publikowanych on-line, przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu oraz inicjatywy edukacyjne z zakresu budowania kultury bezpieczeństwa obiektów podatnych na ataki terrorystyczne uzyskały identyczną liczbę wskazań – po 21,82%.

Za przedsięwzięcia najbardziej zwiększające poziom odporności na zamachy terrorystyczne w obiektach chronionych respondenci wskazali: standaryzację bezpieczeństwa fizycznego (52,72% wszystkich wskazań), rozwój inicjatyw profilaktyki antyterrorystycznej w ramach kultury bezpieczeństwa obiektu (54,54%) oraz stosowanie testów kontroli bezpieczeństwa przez zewnętrzne podmioty nadzoru (47,28%).

45,45% respondentów uważa, że sprawcami obecnych ataków na systemy infrastruktury krytycznej są cyberprzestępcy powiązani z aktorem państwowym.

Załącznik.

1. Wzór kwestionariusza ankiety badawczej wykorzystanej w dniu 24.01.2023 r.

Dr Karolina Wojtasik, specjalista ds. bezpieczeństwa, biegły sądowy, pracownik naukowy Uniwersytetu Śląskiego, wiceprezes ds. naukowych Polskiego Towarzystwa Bezpieczeństwa Narodowego (PTBN), Ekspert Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB). Zajmuje się szeroko pojętym bezpieczeństwem obiektów podlegających obowiązkowej ochronie i IK, zwłaszcza w kontekście zagrożeń bezpieczeństwa fizycznego i osobowego. Ponadto, analizuje działalność salafickich organizacji terrorystycznych, modus operandi sprawców zamachów terrorystycznych na terenie UE i USA oraz publikacje instruktażowe z zakresu metod przeprowadzania zamachów na ludność cywilną i obiekty. Autorka książek pt. „Anatomia zamachu. O strategii i taktyce terrorystów”, „Ścieżki radykalizacji dżihadystycznej. Podręcznik dla studentów socjologii, politologii i bezpieczeństwa”; współautorka książki pt. „Polski system antyterrorystyczny a realia zamachów drugiej dekady XXI wieku” i wielu innych publikacji związanych z terroryzmem, obiektami podlegającymi obowiązkowej ochronie oraz bezpieczeństwem i budowaniem odporności infrastruktury krytycznej. Twórca kanału popularnonaukowego ANATOMIA ZAMACHU na YouTube.

Załącznik

1st EU PSA ANNUAL SURVEY

24/01/2023 Brussels

A survey among representatives of EU Member States and the European Commission participating in the project of building resistance to terrorist attacks in public facilities - EU PSA (Protective Security Advisors) at DG HOME. The survey is anonymous and the survey results will be collected in a way that makes it impossible to identify the person completing it (The results of the survey will be placed in an unmarked envelope after completing it).

The purpose of the survey is to obtain respondents' opinions on the most probable directions of development of terrorist threats in the EU.

The results of the survey will be presented during the upcoming joint EU PSA and PTBN⁴ conference and workshops in Gdynia in March 2023, dedicated to building resilience to terrorist attacks on maritime critical infrastructure. An expert commentary on the study will also be published in the latest journal "Raport PTBN", which will be devoted to terrorist and hybrid threats.

In our opinion, the dissemination of the results of this survey will be a voice in the discussion on the directions and variants of the development of antiterrorist initiatives, including prevention and raising awareness, at the EU level and in the Member States.

In questions where we ask You to mark one of the indicated answers, put the "X" symbol or propose Your own position (according to your knowledge) if the "other" option is selected. In questions in which we ask You to mark more than one answer, in which it is also necessary to graduate them, we put numbers from 1 to 3.

⁴ The Polish Association for National Security (PTBN - Polskie Towarzystwo Bezpieczeństwa Narodowego).

The Beginning of the research survey.

1. What objects are interested in terrorists planning their activities in the European Union?
(choose three answers, ordering them on the right side from 1 - the most interest, to
3 - the least interest, among the selected options):

- a) buildings of state offices and EU institutions,
- b) critical infrastructure facilities,
- c) military bases,
- d) symbolic tourist facilities,
- e) sports and entertainment facilities,
- f) places of religious worship,
- g) large-area commercial facilities,
- h) public transport system,
- i) commercial goods transport system,
- j) other:

2. What tools are today the greatest challenge for services, authorities, and institutions to
ensure the physical security of persons and facilities that may be the target of terrorist
attacks? (choose one answer):

- a) unmanned vehicles (air, land, water),
- b) 3D printing,
- c) vehicles used for ramming the target of the attack,
- d) improvised explosive devices,
- e) melee weapons made of composites,
- f) CBRN,
- g) incendiary agents,
- h) other:

3. Should we expect, in a 3-year perspective, the use of terrorist activity as part of hybrid
threats undertaken on the territory of the EU by a foreign state? (choose one answer):

- a) yes,
- b) no,
- c) hard to say

4. Which facilities, in the 3-year perspective, will be characterized by the highest level of terrorist attack threat in the EU? (choose three answers, ordering them on the right side from 1 - the highest level, to 3 - the lowest level, among the selected options):

- a) military bases used within NATO,
- b) critical energy infrastructure facilities,
- c) public transport system,
- d) commercial goods transport system,
- e) constitutional state authorities building,
- f) tourist infrastructure,
- g) sports and entertainment facilities,
- h) places of religious worship,
- i) the seat of EU institutions and agencies.

5. Which critical infrastructure systems, in the 3-year perspective, should be treated as a priority in terms of building their resistance to hybrid threats? (choose three answers, ordering them on the right from 1 - the highest level, to 3 - the lowest level, among the selected options):

- a) transport of commercial goods (communication routes and transshipment hubs),
- b) water supply,
- c) energy,
- d) telecommunications,
- e) health protection,
- f) mass public transport,
- g) other:

6. Which of the areas of counteracting terrorist activities require priority treatment on the EU level today:

- a) counteracting radicalization leading to terrorist activities,
- b) counteracting online recruitment for terrorist activities,
- c) detecting and blocking terrorist propaganda and instructional materials published on-line,
- d) detection technologies for devices used to carry out terrorist attacks,
- e) counteracting the financing of terrorism,
- f) educational initiatives in the field of building a security culture for facilities vulnerable to terrorist attacks,
- g) other

7. What kind of undertakings increase the level of resistance to terrorist attacks in protected facilities? (choose three answers, ordering them on the right side from 1 - the highest level, to 3 - the lowest level, among the selected options):
- a) standardization of physical security,
 - b) tasks performed by internal security auditors,
 - c) the use of security control tests by external supervisory entities (such as: EU institutions, state inspection authorities),
 - d) development of intelligent electronic systems for detecting security incidents,
 - e) development of anti-terrorist prevention initiatives as part of the security culture of the facility (education for security),
 - f) intensifying cooperation between entities dealing with technological processes carried out in protected facilities with persons or entities responsible for their security,
 - g) detection of suspicious behaviour carried out by trained security personnel,
 - h) other:
8. Attacks on critical infrastructure are currently carried out by:
- a) cybercriminals associated with a state actor,
 - b) cybercriminals who are motivated only by the desire for financial gain,
 - c) activities of the so-called insiders associated with a state actor,
 - d) activities of the so-called insiders associated with terrorist activity,
 - e) saboteurs associated with the activity of radical social movements,
 - f) saboteurs associated with a state actor,
 - g) none of the above.

COMPLETE THE INFORMATION - choose one of the options:

- EU Member State represented by the respondent: (name)
or part of EU:
 - a. Northern Europe,
 - b. Western Europe,
 - c. Southern Europe,
 - d. Central and Eastern Europe.
- Representative of the EU institution or agency: (name)
- Representative of a country that is a strategic partner of the EU: (name)

The end of the research survey

BEZPIECZEŃSTWO PONAD PODZIAŁAMI

